

**TÜRKİYE
İNSAN HAKLARI VE
EŞİTLİK KURUMU**

**RİZE -KALKANDERE AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU
ZİYARET RAPORU**

(Rapor No: 2019/20)

Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurulu'nun 10.12.2019 tarih ve 2019 / 66 sayılı kararında oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR.....	3
A.GİRİŞ.....	4
B. ZİYARET YÖNTEMİ.....	4
C. GENEL BİLGİLER.....	5
C.2. MERKEZİN FİZİKSEL KOŞULLARI	5
C.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER.....	6
C.4. MERKEZ PERSONELİ.....	6
D TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER.....	8
D.1. ŞİKÂYET VE TALEP MEKANİZMASININ İŞLERLİĞİ.....	8
D.2. FİZİKSEL KOŞULLAR.....	8
D 3. KURUMDA BULUNAN İŞ YURTLARI VE ÇALIŞMA KOŞULLARI.....	9
D.4. PERSONEL VE YÖNETİM.....	10
D.5. SAĞLIK VE PSİKO – SOSYAL SERVİS HİZMETLERİ.....	10
D.5.1. Sağlık Hizmetleri.....	10
D.5.2. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri.....	11
D.6. EĞİTSEL, SOSYAL, SPORTİF VE KÜLTÜREL FAALİYETLER.....	12
D.7. DIŞ DÜNYAYLA ETKİLEŞİM.....	13
E. TAVSİYELER.....	13
E.1. RİZE KALKANDERE AÇIK CEZA İNFAZ KURUMUNA YÖNELİK TAVSİYELER	
E.2. ADALET BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER.....	

KISALTMALAR

AIÖK : Avrupa İşkenceyi Önleme Komitesi

APT : İşkenceyi Önleme Derneği

ARDEF : Araştırma ve Değerlendirme Formu

BM : Birleşmiş Milletler

CAT : Birleşmiş Milletler İşkence ve Diğer Zalimane, Gayri İnsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Sözleşme

OPCAT : İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi'ne Ek İhtiyari Protokol

TİHEK : Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu

UÖM : Ulusal Önleme Mekanizması

A. GİRİŞ

1. Bu rapor, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu (TİHEK) tarafından Rize Kalkandere Açık Ceza İnfaz Kurumu ziyareti neticesinde edinilen tespit, gözlem ve şikâyetlerin ulusal ve uluslararası normlar bağlamında değerlendirilmesini ihtiva etmektedir.
2. 28.01.2014 tarihli ve 28896 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsani veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesi’ne Ek İhtiyari Protokol (OPCAT)”, Sözleşmeye taraf ülkelerin işkence ve kötü muamele ile mücadele amacıyla her türlü alıkonulma mekânlarını ziyaret etmeye yetkili bir Ulusal Önleme Mekanizması (UÖM) kurması gerekliliğini hüküm altına almaktadır. TİHEK, kuruluş kanunu olan 6701 sayılı Kanun’un 9 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının (ı) bendiyle OPCAT hükümleri çerçevesinde, UÖM olarak görev yapmaktadır. Bu çerçevede aynı maddenin (j) bendinde kurumun özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin buldukları yerlere haberli veya habersiz düzenli ziyaretler gerçekleştirmek görevini haiz olduğu ifade edilmektedir.
3. Bu görevin ifası kapsamında, 27.08.2019 tarihli TİHEK Başkanlık görev emri üzerine, 28.08.2019 tarihinde Rize Kalkandere Açık Ceza İnfaz Kurumuna¹ habersiz bir ziyaret düzenlenmiştir.
4. Ziyaret heyetinde, TİHEK Kurul üyesi M... A... başkanlığında, İnsan Hakları ve Eşitlik Uzmanı N... Ö..., Hakim Ç... G..., Cumhuriyet Savcısı M... B..., Doktor A... A... T... ve Uzm. Psikolog A... Ö... yer almıştır.

B. ZİYARET YÖNTEMİ

5. Ziyaret, Kurum Müdürü ile yapılan ilk görüşmeyle başlamıştır. Ardından sırasıyla revir, hasta kayıtlarının ve ilaçların tutulduğu sağlık odası, dış hekimi muayenehanesi ziyaret heyeti tarafından gezilmiştir. Sağlık odasında mahpuslara ait rastgele seçilen bazı kayıt evrakları ve mevcut bulunan tıbbi malzemelerin son kullanma tarihleri kontrol edilmiştir. Daha sonra farklı suç gruplarının barındırıldığı koğuşlar gezilerek mahpuslarla birebir ve toplu görüşmeler gerçekleştirilerek memnun oldukları ve olmadıkları hususlar anlaşılmaya çalışılmıştır. Öğle yemeği Kurumun personel yemekhanesinde yenilmiştir. Öğle yemeği sonrası ziyaret heyeti ikiye ayrılmış ve koğuşlar ve mahpuslarla görüşmeler tamamlanmıştır. Akabinde, ceza infaz kurumunun açık kısmında bulunan ve kapalı kısma da hizmet sağlayan mutfak, ortak yemekhane, çamaşırhane, berber, ısı merkezi, su deposu, atölyeler, kurs alanları ve bahçede incelemelerde bulunulmuştur. Kurum psikoloğu ve sosyal hizmet uzmanı ile özel olarak gerçekleştirilen görüşmenin ardından idare ile son görüşme gerçekleştirilmiştir. Kuruma ilişkin ilk tespit ve gözlemler paylaşılmıştır.
6. Kurum idaresi, ziyaret heyeti ile işbirliği içerisinde hareket etmiş, heyetin bütün birimlere bekletmeksizin erişimi sağlanmış, özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla izole görüşmeler yapabilmesi için gerekli önlemleri almış ve gerekli bilgi ve belgelere erişimi sağlamıştır.

---

¹ Bundan sonra kısaca Kurum olarak ifade edilecektir.

C. GENEL BİLGİLER

C.1. MERKEZ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

7. Rize Kalkandere Açık Ceza İnfaz Kurumu, Rize İli Kalkandere İlçesi, Ormanlı Köyü Mevkiin de bulunmakta olup Rize Adliyesi'ne 30, Kalkandere Adliyesi'ne 13 km uzaklıktadır. 08.06.2016 tarihinde Adalet Bakanlığı Oluru ile hizmete açılan Kurum, toplam 20.000 metrekarelik bir alan üzerine kurulmuştur.
8. Kurum idaresi tarafından, bina dışındaki arsa üzerinde yemekhane ve atölye inşaat çalışmaları da devam etmektedir.

C.2. MERKEZİN FİZİKSEL KOŞULLARI

9. Rize Kalkandere Açık Ceza İnfaz Kurumu'nda¹ bir adet idari bina, bir adet yatakhane binası, bir adet çay paketleme tesisi, 1 adet teknik bina, 1 adet kantin, 1 adet Atölye binası, 1 adet ziyaret kabul binası ve bir adet nizamiye binası bulunmaktadır. Yatakhane olarak kullanılan 3 katlı binada toplam 28 koğuş mevcuttur. Kurumda mevcut bulunan 412 hükümlü için toplam yatak sayısı 380'dir. Koğuşlar 15 m2 den oluşmaktadır. Her katta bir blok, her bloğun sonunda da 8'er adet tuvalet, 8'er adet banyo, 10'ar adet pisuar ve 15'er adet el ve yüz yıkama lavabosu bulunmaktadır.
10. Kurum mevcudunun kapasitesinin çok üstünde olması nedeni ile kurum idaresince mahpusların yerde yatmaması için iki katlı ranzalara bir kat eklemesi daha yapılarak üç katlı yaptırıldığı görülmüştür. Yatakhane bölümünde 385 ranzalı yatak bulunduğu ifade edilmiştir. Kendilerine yer kalmayan mahpusların (27) aile yanına izinli giden mahpusun yerine yatması sağlanarak yerde yatan sayısının azaltılmasının hedeflendiği ifade edilmiştir.
11. Kurumda atölye binası olarak hizmet veren binada, "sayılı gün" çayı paketleme tesisi, demir atölyesi, hobi atölyesi bulunmakta olup bunun haricinde Gıda ve Su Sektöründe Çalışanlar için Hijyen Eğitimi, İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı, Aşçı Çırağı, meslek ve teknik eğitim kurslarının verildiği sınıflar bulunmaktadır.
12. Kurumda, özgürlüğünden mahrum bırakılanlar sabah kalkış saati 06:45 ile gece yatış saati olan 23:30 saatleri arası kurum önü ve yeşillik alan olarak açık hava da ortak kullanım alanlarında serbest olarak havalandırma ihtiyaçlarını karşılamaktadır. Bu alanlarda masalar ve 2 adet çardak bulunmaktadır.
13. Engelli ve yaşlı hükümlüler zemin katta barındırılmakta olup giriş katlarında rampalar ve tekerlekli sandalye bulunmaktadır.
14. Koğuşlar ve ortak alanların temizliği Genel Bütçe Ambar biriminden çıkış kaydı yapılarak sağlanmaktadır.
15. Koğuşlara haftanın 6 günü kurum tarafından planlanan çizelgeye göre belli periyotlarda ve saatlerde her blok için ayrı ayrı ihtiyaç, banyo ve temizlik için sıcak su verilmekte olup Cumartesi günleri hükümlülerin çamaşır temizliği için yeterli miktarda sıcak su verilmektedir. Kurumun su ihtiyacı Belediye tarafından verilen şebeke suyu ile sağlanmaktadır. Kurumda fuel-oil yakıtı ile çalışan merkezi kalorifer tesisatı bulunmaktadır.

16. Her mahpus için bir adet yatak, yastık, bir adet nevresim takımı ve battaniye bulunduğu ve battaniye sayısının mevsimine göre arttırıldığı bildirilmiştir. Her mahpus için yeterli derece de dolap bulunmamaktadır. İdare tarafından bu eksikliğin giderilmesi amacıyla çalışmalar devam ettiği bilgisi alınmış olup ayrıca kurum içinde mahpusların ihtiyacını karşılamak üzere dolapların temin edildiği gözlemlenmiştir.
17. Kurumda çeşitli malzemenin bulunduğu bir kantin bulunmakta olup ayrıca talep edilen ihtiyaçlar uygun görülmesi halinde dış kantin yoluyla da temin edilerek satılmaktadır.
18. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların yemek ihtiyacı, personel ile ortak kullandıkları yemekhanede 3 öğün tabildot yemek servisi yapılmasıyla karşılanmaktadır. Yemekhanede 1 adet televizyon bulunmaktadır. İhtiyacı olan veya doktor raporu sonucu dilekçe veren özgürlüğünden mahrum bırakılanlar için diyet yemekler verildiği bildirilmiştir. Kurumda yemekler, kurumun kendi mutfağında görev alan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar ve kurum aşçısı tarafından yapılmaktadır. Ayrıca yemekhanenin kapasiteyi karşılamıyor olması nedeni ile yemekhane inşaatına başlanıldığı ve yapımının devam ettiği görülmüştür.
19. Kurumda, ders kitaplarının sayısının kayda alınmadığından belli olmadığı fakat okuma kitabı olarak 820 adet kitabın bulunduğu bir kütüphane mevcuttur.

C.3. ÖZGÜRLÜĞÜNDEN MAHRUM BIRAKILAN KİŞİLER

20. Kurumun kapasitesi 252 kişi olup ziyaret tarihinde Kurumda tutulmakta olan hükümlü sayısı 412'dir. Kurum Açık Ceza İnfaz Kurumu niteliğinde olduğundan Kurumda tutuklu kişi bulunmamaktadır. Kurumda özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilere ayrılan odalar 15 metrekare olup bir odada en fazla 22 kişi kalmaktadır.
21. Kurumda bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılanların tamamı erkek hükümlü olup bedensel engelli 6 hükümlü bulunmaktadır. Yürümede zorluk çeken yaşlı özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, giriş katındaki odalarda tutulmaktadır.

C.4. MERKEZ PERSONELİ

22. Kurumda 91 personel genel mevcudu olup, fiilen görev yapan 91 personel bulunmaktadır. Personellerden 4 personel kurum dışı geçici görevli, 12 personel kadrosu başka kurumda olup bu kurumda geçici görevli olarak çalışmaktadır. Kurumda gündüz mesaisi dışında dörtlü vardiya sistemi uygulanmakta olup, her bir vardiyada 6 personel çalışmaktadır. Personelin meslek grubu, unvan ve eğitim seviyelerine göre dağılımı şu şekildedir:

- <i>Lisans mezunu</i>	- Kurum Müdürü - Kurum İkinci Müdürü, - 1 idare memuru - 1 ambar memuru, - 2 psikolog, - 1 ziraat mühendisi
------------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> - 1 infaz ve koruma baş memuru, - 35 infaz ve koruma memuru, - 2 katip - 1 teknisyen, - 3 şoför
- <i>Önlisans mezunu</i>	<ul style="list-style-type: none"> - 13 infaz ve koruma memuru, - 1 teknisyen, - 3 katip - 1 şoför, - 1 kaloriferci
- <i>Lise mezunu</i>	<ul style="list-style-type: none"> - 2 infaz ve koruma baş memuru, - 14 infaz ve koruma memuru, - 1 teknisyen, - 2 sağlık memuru, - 1 sayman - 2 aşçı, - 1 kaloriferci

23. Kurum kadrosunda görevli doktor bulunmamaktadır. Rize Sağlık İl Müdürlüğü tarafından haftada iki kez yarım gün için görevlendirilen bir aile hekimi ve haftada bir kez yarım gün öğleden sonra için görevlendirilen bir diş hekimi Kurumda çalışmaktadır.

24. Kurumda, 1 psikolog ve 1 sosyal çalışmacı görev yapmaktadır.

25. Kurumda yeni ataması yapılan 6 personel haricindeki personellerin meslek içi eğitiminin tamamlandığı, yıl içerisinde de ayrıca şoför eğitimi, Bilgi Edinme ve Toplama Eğitimi, Afet ve Acil durumlara Mücadele Etme Eğitimi, Personel birimi Eğitimi, İnfaz Birimi Eğitimi, Mektup Okuma Eğitimi, Firar ve Firar Girişimlerini Önleme Eğitimi, İlk Yardım Eğitimi verildiği bildirilmiştir. Ayrıca, Kurumda görevli tüm personele, tamamı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenen temel eğitim ve hizmet içi eğitimler çerçevesinde insan hakları eğitimi verildiği belirtilmiştir.

D. TESPİT, GÖZLEM VE GÖRÜŞMELER

26. Ziyaret öncesinde TİHEK heyeti tarafından, TİHEK ve ulusal önleme mekanizması hakkında bilgi verilmiş ve Kurum müdürü ile görüşülerek Kurum hakkında genel bilgi alınmıştır. Sonrasında ziyaret heyeti tarafından havalandırma alanı, hobi atölyeleri, çamaşırhane, yemekhane, tuvalet ve banyolar, aktivite alanları, revir, kantin ile diğer

ortak alanlar incelenmiş, ardından koğuş dışında ve koğuşlarda bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılanlarla görüşme yapılarak bu kişilerin şikâyet ve talepleri dinlenmiştir. Kurum yönetimi ile tekrar bir araya gelinerek heyetin gözlemleri ile özgürlüğünden mahrum bırakılanların talep ve şikâyetlerinin idareye aktarılması ile ziyaret sonlandırılmıştır.

D.1. ŞİKÂYET VE TALEP MEKANİZMASININ İŞLERLİĞİ

27. Kurum idaresi tarafından, özgürlüğünden mahrum bırakılanların ihtiyaç ve talep dilekçelerinin sabah 8:00 sayımında görevli memurlar tarafından toplandığı, nöbetçi müdür ve sorumlu baş memurca ilgili birimlere sevk edildiği ve birimlerde ilgili personelin evrakı inceleyip gün içerisinde gereğinin yapıldığı bildirilmiştir.
28. Görüşme yapılan özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin çoğu, kendilerini ifade etmek, talep ve şikâyetlerini ulaştırmak maksadı ile idare ile görüşme taleplerinin olumlu karşılandığını, Kurum Müdürü ile görüşmede sorunlar yaşamadıklarını ve dilekçelerine cevap alabildiklerini dile getirmişlerdir.

D.2. FİZİKSEL KOŞULLAR

29. Kurumda atölye binası olarak hizmet veren binada, çay paketleme tesisi, demir atölyesi, hobi atölyesinin yanı sıra, iş güvenliği, hijyen mesleki ve beceri kurslarının verildiği sınıflar bulunmaktadır. Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin ve meslek edindirme kurslarının yürütüldüğü alanlar yeterli doğal aydınlanmaya sahip, hijyenik ve söz konusu faaliyetlerin yürütülmesi için uygun alanlar olduğu gözlemlenmiştir.
30. Koğuşlar ve özgürlüğünden mahrum bırakılanların kaldıkları odalar 06:45-23:30 saatleri arasında kilitli tutulmadıkları bu saatler arasında özgürlüğünden mahrum bırakılanların odalarına girmelerine izin verildiği gözlemlenmiştir.
31. Özgürlüğünden mahrum bırakılanların en çok yakındıkları hususlardan birinin, havalandırma alanı olarak kullanılan ortak alanda üstü kapalı bir bölümün olmamasıdır. Rize ilinin çok yağış alan yer olduğu göz önünde bulundurulduğunda yağışlı bir iklimle sahip olan yerde mahpusların üstü kapalı sigara içme alanı bulunmamaktadır. Ayrıca havalandırma alanının ve alanda bulunan masa sayısının yeterli olmadığı gözlemlenmiştir. Nitekim havalandırma alanında bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılanların bir kısmının, oturacak sandalye ya da sıra olmamasından dolayı ayakta bekledikleri ya da kaldırım taşları üzerine oturmak zorunda kaldıkları görülmüştür.
32. Kurum idaresi tarafından, engelli ve yaşlı hükümlülerin zemin katta engelli koğuşunda barındırıldığı ve giriş katlarında rampalar bulunduğu ifade edilmiş ve bu durum ziyaret heyeti tarafından da tespit edilmiştir. Engelli koğuşunda tuvalet ve banyo bulunduğu ve engellilerin kullanımına uygun olduğu, dolapların kişi sayısına göre yetersiz olduğu gözlemlenmiştir.
33. Görüşme yapılan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, kahvaltı öğünü başta olmak üzere, öğünlerde verilen yemeklerin hafta içi ve hafta sonu farklılık gösterdiği, hafta içi güzel ve çeşitlilik arz eden yemeklerin çıktığını hafta sonu tekdüze çıktığını dile getirmişlerdir. Öte yandan, Kurum idaresi tarafından ise, yemeklerin miktar ve

çeşitliliğinin menüye göre değişiklik göstermekle birlikte, her öğünde en az 3 (üç) çeşit yemek verildiği belirtilmiştir. Sağlık sorunları olan ve diyet yemek yemesi gerekli hükümlülerin sağlık görevlileri tarafından saptandığı ve kurum imkânları doğrultusunda uygun yemek verildiği tespit edilmiş ve iyi bir uygulama örneği olarak değerlendirilmiştir. İdareden bir haftalık yemek çizelgesi temin edilerek haftalık yemek listesi incelenmiş yemek çeşitliliğinin uygun olduğu değerlendirilmiştir. Ayrıca yemek listesinde, not kısmında özel beslenme ihtiyacı olanlar için beslenmelerine uygun besinlerin verileceği bilgisi yer almakta ve iyi bir uygulama olarak değerlendirilmektedir.

34. Ziyaret heyeti tarafından yemekhanede yapılan incelemede, yemekhanenin mahpuslar ile personelin ortak kullanımında olduğu ve yemekhanenin hijyenik ve temiz olduğu, yiyeceklerin ayrı bölümlerde muhafaza edilip hazırlandığı, yemekhanede bulunan süt ve yumurta gibi ürünlerin son kullanma tarihinin geçmediği, meyve ve sebze gibi ürünlerin ise taze oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca yemeklerden numune alındığı, ve herhangi bir sorun durumunda bu numunelerin teste gönderildiği ve numunelerin 3 gün saklandığı tespit edilmiş iyi bir uygulama olarak değerlendirilmektedir.
35. Kurumda mevcut 412 hükümlü için koğuşların 3 katlı olan binada bulunduğu her katında tuvalet ve banyo olduğu, her bir tuvalet bölümünde 8'er tuvalet, 8'er banyo, 10'ar pisuar ve 15'er el-yüz yıkama lavabosu bulunduğu tespit edilmiştir.
36. Görüşme yapılan özgürlüğünden mahrum bırakılanların büyük bir bölümü, kantinde satılan malzemelerin çeşit azlığı olduğunu dile getirmişlerdir. Bu durum Kurum idaresi ile paylaşılmış kantin çeşitliliği konusunda konsinye satış sisteminden dolayı bazı sorunların yaşandığını belirtmişlerdir.

D.3. KURUMDA BULUNAN İŞ YURTLARI VE ÇALIŞMA KOŞULLARI

37. Kurum, açık ceza infaz kurumu niteliğinde olduğundan özgürlüğünden mahrum bırakılan kişiler için çalışma zorunluluğu bulunmaktadır. Ancak, Kuruma gelen özgürlüğünden mahrum bırakılanlardan yaşlı ve engelli olanlar işkolu faaliyetlerine alınmamaktadırlar. Ayrıca kısa süreli hüküm giymiş kişiler ile doktor raporu ile çalışmasının sağlık açısından sakıncalı olduğu tespit edilen kişiler de işkolu faaliyetlerinde çalıştırılmamaktadır. Hükümlülerin çalıştırılacağı işe göre işe başlamadan önce temel iş sağlığı, ve güvenliği eğitimi, gıda sektöründe çalışacaklara hijyen eğitimi, verilmektedir. İşe başladıklarında ise oryantasyon eğitimi tamamlanmaktadır.
38. Kurumda, iş yurdu faaliyetleri kapsamında 9 değişik iş kolunda toplamda 134 hükümlü çalıştırılmaktadır. Çay paketleme, demir atölyesi olmak üzere 2 adet iş atölyesi bulunmakta ve özgürlüğünden mahrum bırakılan kişi SSK kayıtlı olarak yevmiye karşılığında ve iş kazalarına karşı sigortalı olarak çalıştırılmaktadır. Ayrıca, ana mutfak, kuaför, kantin, yemekhane, temizlik ve çevre düzenleme gibi kurum iç hizmetlerinde ve dış kurum hizmetlerinde özgürlüğünden mahrum bırakılanlar çalıştırılmaktadır.
39. Kurumda iş kazalarının önlenmesi, iş güvenliğinin sağlanması için gerekli uyarıcı levhaların asıldığı gözlemlenmiştir. Öte yandan, Kurumda görevli bir iş sağlığı ve

güvenliği uzmanının bulunmadığı fakat iş kolu faaliyetlerinde çalışan özgürlüğünden mahrum bırakılanlara iş sağlığı ve güvenliği eğitimi verildiği tespit edilmiştir.

D.4. PERSONEL VE YÖNETİM

40. Kurumda fiilen görev yapan 91 personel bulunmaktadır. Kurumda görevli personelin 12'i kadın olup erkek personel sayısı 79'dur. Kurum idaresi tarafından, Kurumdaki personel sayısının hizmetlerin aksayabileceği için yeterli olmadığını personel sayısının arttırılmasına ihtiyaç duyulduğu dile getirilmiştir.
41. Kurum idaresi tarafından, görev yapan personele meslek içi eğitimlerinin verildiği, buna ek olarak şoför Eğitimi, Bilgi edinme ve Toplama Eğitimi, Temel Bilgisayar Eğitimi, Afet ve Acil Durumlarla Mücadele Etme Eğitimi, Personel Birimi Eğitimi, İnfaz Birimi Eğitimi, Mektup Okuma Eğitimi, Firar ve Firar Girişimlerini Önleme Eğitimi, İlk Yardım Eğitimi, Emanet Para ve Emanet Eşya Birimi Eğitimi, Ziyaret Kabul Birimi Eğitimi, Ambar Birimi Eğitimi, Maaş Mutemetliği Eğitimi, Mahkûm Kabul Birimi Eğitimi, Vardiya Uyar Ekranı Eğitimi, Baş memurluk Birimi Eğitimi, Yangın eğitimi verildiği bildirilmiştir. Kurumda görevli tüm personelin eğitim merkezleri aracılığı ile düzenlenen eğitimlerde insan hakları ve işkence ve kötü muamele yasağına ilişkin konuları içeren eğitim verildiği belirtilmiştir.
42. Özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, Kurum personeli/infaz koruma memurlarından memnun olduklarını belirtmişlerdir.

D.5. SAĞLIK VE PSİKO – SOSYAL SERVİS HİZMETLERİ

C.5.1. Sağlık Hizmetleri

43. Kurum kadrosunda görevli doktor, iş yeri hekimi veya dış hekimi bulunmamakta olup Sağlık İl Müdürlüğünce görevlendirilen aile hekiminin haftada iki yarım gün çalıştığı ifade edilmiştir.
44. Rize Kapalı CİK de görev yapan dış hekiminin haftada yarım iş günü görevli olduğu ifade edilmiştir.
45. Sağlık servisinde görevli iki sağlık memuru olduğu ifade edilmiştir.
46. Haftada yarım iş günü görev yapan Dış Hekiminin kurum içerisinde sadece dış çekimlerini yaptığı, diğer rahatsızlık ve işlemler için sevk çıkarıldığı, hekim muayenesi taleplerinin dilekçe ile yapıldığı, acil durumlarda kurum en üst amirine bilgi verilerek 112 acil servisin çağırıldığı ifade edilmiştir.
47. Dış hekiminin kurumda kullandığı aletlerin sterilizasyonunun Kalkandere Devlet Hastanesinde yapıldığı ifade edilmiştir.
48. Aile hekimi tarafından yapılan muayene neticesinde sevk edilmesi gereken mahpusların randevuları alınıp, sevk muayenelerinin bir gün önceden hastane listesinin yapıldığı ve sağlık memuru eşliğinde hastaneye götürüldükleri ifade edilmiştir.

49. Acil durumlarda çağırılan 112 sağlık memurlarının mahpusun nereye götürüleceğine karar verdikleri ifade edilmiştir.
50. Kurumda ilkyardım eğitimi almış İKM olduğu ifade edilmiştir.
51. Aile hekimi ve diğer hekimler tarafından verilen ilaçların kurum tarafından temin edilerek mahpuslara teslim edildiği, bağımlılık etkisi olan ilaçların ise tek tek mahpuslara verildiği ifade edilmiştir.

D.5.2. Psiko-Sosyal Servis Hizmetleri

52. Kurumda 1 psikolog ve 1 sosyal çalışmacı, görev yapmaktadır. Psiko-sosyal yardım servisi tarafından, özgürlüğünden mahrum bırakılanlar Kuruma geldikleri ilk üç gün içerisinde Araştırma ve Değerlendirme Formu (ARDEF)² doldurulmakta ve kişinin Genel Risk ve İhtiyaç Raporu sonucuna göre bireysel görüşme planı yapılmaktadır.
53. Kendileri ile görüşme yapılan mahpuslar, dilekçe vermeleri halinde kurum psikoloğu ile görüşebildiklerini ve zaman zaman grup çalışmalarına katıldıklarını ifade etmişlerdir.
54. Kurum psikoloğu ile yapılan görüşmede, kurum içerisinde sosyal servis elemanı olarak sadece kendisinin bulunduğunu ifade etmiştir.
55. Kurum psikoloğu kurumda bulunan mahpuslarla, ihtiyaç halinde, dilekçe ile talep edilmesi halinde ve doktor yönlendirmesi ile psikolojik belirtileri üzerine görüşmeler yaptığını, çevre illerde ve Rize’de bulunan denetimli serbestlik görüşmelerini yaptığını, ayrıca belirli periyotlarla bağlı buldukları bakanlığa yapılan işler ile ilgili bildirimde bulduklarını ifade etmiştir.
56. Kurumda bulunan mahpuslardan, öfke kontrol-madde bağımlılığı grup çalışmalarına ihtiyaç duyduğu belirlenen ve katılıma istekli kişiler ile grup çalışmalarının yapıldığı ayrıca eğitici seminerler düzenlendiği de ifade edilmiştir.
57. Doldurulan form neticesinde belirlenen psikolojik belirtilere yönelik ihtiyaç duyulması halinde psikiyatri servisi sevki ve kurum personellerinin bilgilendirilmesinin yapıldığı ifade edilmiştir.
58. Kuruma her yeni gelen mahpus için ARDEF2 (Araştırma Değerlendirme Formu) doldurulmaktadır. Form sonucunda kişisel ihtiyaçları belirlenen mahpuslarla görüşmeler yapıldığı, bu form dışında psikolojik belirtileri üzerine ölçeklerin de uygulandığı ifade edilmiştir.

---

² ARDEF’in amacı; suç işleme nedenlerini saptamak, kişinin ihtiyaçlarını ve bu ihtiyaçlarına yönelik programların uygunluğunu saptamak, zarar verme ve zarar görme riskini saptamak olarak tanımlanmaktadır. Ayrıca mahkûmun psikolojik rahatsızlıkları (*Ruhsal öykü, Alkol madde Kullanımı, Depresyon, İntihar Etme Eğilimi, Anksiyete, Psikoz, Ruhsal Travma, Açıklanmayan Bedensel belirtiler, Uyku Bozukluğu, Kendine Zarar Verme, Yas, Takıntılı Düşünceli Davranışlar, Bilişsel Bozukluklar, Dikkat Eksikliği Hiperaktivite Bozukluğu, Bipolar Bozukluk, Güvenli Davranış Eksikliği*) ve bunlara yatkınlığı da bu form ile ölçülmektedir.

59. Kurumdaki mahpuslar için her altı aya bir Gözlem ve Sınıflandırma Formlarının oluşturulmaktadır.
60. Kurumda kendisi veya ailesinin sosyal yardıma ihtiyaç duyduğu belirlenen mahpusların ilgili birimlere yönlendirilmelerinin yapıldığı ifade edilmiştir.
61. Telefon aracılığı ile mahpusların aileleri ile görüşmeler yapıldığı ifade edilmiştir.
62. Kurumda kaldığı süre içerisinde yakınlarından birini kaybeden mahpuslara yas danışmanlığı yapıldığı ifade edilmiştir.
63. Kurumda çalışan personele yönelik çeşitli konularda bireysel görüşmelerin yapıldığı ifade edilmiştir.
64. Salıverilme öncesinde mahpusa belirlenen ve kendisinin ihtiyaç olarak belirttiği konularda danışmanlık verildiği ifade edilmiştir.
65. Kurum psikoloğunun kurumda tek sosyal servis sorumlusu olarak çalışmasının, kurum kapasitesinin çok olması, kurum dışında denetimli serbestlik işlemleri gibi ek sorumlulukları olmasının psikososyal servis faaliyetlerinde aksaklık ve eksikliğe sebep olabildiği ifade edilmiştir.

D.6. EĞİTSEL, SOSYAL, SPORİF VE KÜLTÜREL FAALİYETLER

66. Kurumda bir tane televizyon odasının olduğu, bu odada film gösterimlerinin yapıldığı ifade edilmiştir.
67. Kurumda, durumuna uygun bir şekilde çalışamayan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar, eğitim alanına yönlendirilmektedir.
68. Kurumda Eğitim düzeyleri ve eğitime devam edenlerin listesi şu şekilde bildirilmiştir.

- Öğretim Durumları Aktif Devam Edenler	- H/T sayısı
- Açık Öğretim Ortaokul	- 2
- Açık öğretim Lise	- 47
- Örgün Eğitim (Teknik Meslek Yüksekokulu	- 2
- AÖF	- 6
- 2019 Üniversiteye Girmeye hak Kazananlar	- 9
- Okur Yazar Olmayan	- 0

69. Kurumda, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerin isteği doğrultusunda Halk Eğitim Müdürlüğü aracılığıyla kursların açıldığı, aktif bir biçimde hizmet verdiği bildirilmiştir. Bu kurslar şunlardır:

- Gıda ve su Sektöründe Çalışanlar için Hijyen eğitimi
- İş Güvenliği ve İşçi Sağlığı
- Münazara
- Kültürümüzde ve Dinimizde Şahadet
- Stresle Başa Çıkma Yolları
- Uyuşturucu Kullanımı
- İlk Yardım
- Şiir dinletisi
- Sinema Gösterimi
- Ahçı Çırağı

70. Kurumda, ayrıca, futbol turnuvalarının düzenlendiği ve özel günlerde de konferans salonunda konser, konferans gibi çeşitli etkinlik ve faaliyetler düzenlendiği bildirilmiştir.
71. Eğitim, sosyal ve kültürel faaliyet alanlarında bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılan kişilerle yapılan görüşmelerde, kişilerin bu tür hizmetlerden genel anlamda memnun oldukları görülmüştür. Kurum idaresi tarafından açılan kurslar sayesinde, özgürlüğünden mahrum bırakılan kişiler tahliye sonrasında kullanabilecekleri meslekler edinme yolunda önemli bir aşama kat etmektedirler. Bu çerçevede, Kurumda eğitsel, sosyal, sportif ve kültürel faaliyet sunulması iyi bir uygulama olarak değerlendirilmektedir.

D.7. DIŞ DÜNYAYLA ETKİLEŞİM

72. Her gün sabah 8:00 ve 23:30 saatleri arasında telefon ile görüşme hakları bulunan mahpuslar için 14 ankesörlü telefon kabinleri bulunmaktadır. Kabinler yan yana ve A1 ve A2 koşullarının önüne gelecek şekilde yerleştirilmiştir.
73. Kendileri ile görüşme yapılan mahpuslar, telefon görüşmesi yaparken konuşmalarının yanlarındaki kabinlerde ve koşullarında bulunan mahpuslar tarafından duyulması nedeni ile rahatsızlık duyduklarını, benzer rahatsızlığın koğu içerisinde bulunan mahpuslar için de geçerli olduğunu telefon görüşme seslerinden dolayı zaman zaman tartışmalar yaşandığını açıklamışlardır. Kurum idaresi ile yapılan görüşmede, gerekli işlemlerin başlatıldığı ifade edilmiştir.

E. TAVSİYELER

E.1. KURUMA YÖNELİK TAVSİYELER

74. Kurumda, Halk Eğitim Müdürlüğü aracılığıyla çok çeşitli branşlarda kursların açılması ve faaliyette bulunması, özgürlüğünden mahrum bırakılanlara yönelik farklı sosyal ve kültürel faaliyetler ile psikososyal servis hizmetlerinin sunulması, ziyaret heyeti tarafından iyi uygulama örnekleri olarak değerlendirilmiştir.
75. Yağmurlu ve aşırı güneşli havalarda telefon görüşmelerinin yapılmasının güç olduğundan telefon kabinlerinin üzerini kapatacak bir alan yapılmasının gerekli olduğu,

76. Rize İlinin iklimsel koşulları dikkate alındığında açık alanda yağmurlu ve güneşli alanlar için gölgeli bir alan oluşturulması gerektiği,
77. Kurum psikoloğunun kurumda tek sosyal servis sorumlusu olarak çalışmasının, kurum kapasitesinin çok olması, kurum dışında denetimli serbestlik işlemleri gibi ek sorumlulukları olmasının psikososyal servis faaliyetlerinde aksaklık ve eksikliğe yol açması nedeni ile kurumda psikososyal serviste görevlendirilecek sosyal çalışmacı, psikolog sayısının artırılmasının gerekli olduğu,
78. Kurumda kahvaltı öğünü başta olmak üzere, öğünlerde verilen yemeklerin hafta içi ve hafta sonu ayrımı yapılmaksızın aynı çeşitlilikte çıkarılmasının uygun olacağı, hususları tavsiye edilmektedir.

E.2. ADALET BAKANLIĞINA YÖNELİK TAVSİYELER

79. Kurumda mevcut bulunan özgürlüğünden mahrum bırakılan kişi sayısı göz önünde bulundurulduğunda yemekhanenin yetersiz kaldığı görülmüş olup, gerekli altyapının oluşturulması gerektiği,
80. Kurumdaki hizmetlerin eksiksiz ve zamanında yürütülebilmesi için teknik personel sayısı ile kurumda görevli infaz koruma memuru sayısının artırılması,
81. Kurum kadrosunda görevli doktor bulunmamakta olup, Sağlık İl Müdürlüğünce görevlendirilen aile hekiminin haftada iki yarım gün çalışmasının kurum kapasitesinin çok olması sebebi ve sağlık hizmetlerinin aksamaması için tüm gün kurumda hizmet vermesinin sağlanması,
82. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ile hükümlü ve tutuklulara yönelik infaz hizmetleri sırasında, iyileştirme kapsamında yapılan iş yurdu, eğitim, güvenlik ve meslek edindirme faaliyetleri söz konusu Kanun'un kapsamı dışında tutulmuştur.³ Öte yandan, mevzuatımızda "*iş yurtlarında iş sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin alınması, iş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi, yaş, cinsiyet ve özel durumları bulunan kişilerin çalışma şartlarının düzenlenmesi konularında iş ve çalışma mevzuatı hükümlerine titizlikle uyulacağı; iş sağlığı ve iş güvenliği önlemlerinin iş yurtlarında uygulanmasına ilişkin denetleme ve kontrollere özel önem verileceği*" hükmü düzenlenmiştir.⁴ Uluslararası standartlar bağlamında da özgürlüğünden mahrum bırakılan durumda olmayan işçilerin güvenliğini ve sağlığını korumak için alınan önlemlerin cezaevlerinde de eşit oranda gözetilmesi önerilmektedir.⁵ Çalışan özgürlüğünden mahrum bırakılanlar açısından bu kişilerin hukuki durumları işçi-işveren ilişkisinden farklı olmakla birlikte, belirlenen zamanlarda iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması amacıyla iş yurtlarında iş güvenliği uzmanı istihdam edilmesi;

hususları tavsiye edilmektedir.

³ 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu, m. 2/2/d.

⁴ İşyurtları Ortak Üretim ve İşbirliği Programının Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik, m. 44
Ceza İnfaz Kurumları ile Tutukevleri İş Yurtları Kurumu'nun 14/01/2010 tarih ve 137/3 no.lu Genelgesi, Bölüm 7

⁵ BM Mahpusların Islahı İçin Asgari Standart Kurallar (Nelson Mandela Rules), Kural 101/1